

Поштовани пријатељи и поштоваоци наше велике песникиње,

Не само ја у овој повлашћеној прилици и овом тренутку, него и многи људи из света књижевности и света културе, причу о Десанки Максимовић почињу констатацијом да постоје извесна неслагања у вредновању њеног песничког дела, као и у одређивању њеног коначног места у српској књижевности. Књижевна критика још није изрекла оно што је, давно и недвосмислено, учинила читалачка публика, видевши у Десанки Максимовић истинског класика националне књижевности и једну од водећих фигура српске културе XX века.

Скоро цео један век протекао је, као каква мутна и плаховита река, пред њеним очима. Неретко, том реком, коју можемо звати историја, текла је врела људска крв. Из те реке која је за собом оставила несрећу од које се свет до данашњег дана није опоравио, настао је и један значајан ток у песништву Десанке Максимовић, такозвани, круг ангажоване и родољубиве лирике. Једна од њених најпознатијих песама, „Крвава бајка“, која је била и почетак мог упознавања са њеним широким и комплексним песничким светом, припада том кругу. Песма која је остала високи морални и хуманистички стуб српске поезије. Можда се трагом те песме може пронаћи и одговор на питање: Зашто је дело Десанке Максимовић, чија уметничка вредност се подразумева, али што није довољно да неко буде прихваћен од читалаца као национални песник, постало неодвојиво од народа којем припада? Одговор лежи у чињеници да је њено песничко биће судбину народа и његову историју преузело на себе, и том задатку служило марљиво и са нескривеном љубави и поносом од почетка до краја свог богатог стваралачког пута. Она је песникиња велике доброте, оне душевне лепоте коју је исијавала и према људима, и према природи, и према Богу, па је и њена поезија, са распоном који се протеже од лирског до рефлексивног полазишта и усмерења, универзална химна љубави. У овом свечаном тренутку једва да би се могло започети набрајање поетских особености и важних тачака у поезији песникиње тако великог дара, књижевне културе и богатог песничког искуства. Но, само бих споменуо природу као најчешћи мотив и трајни ослонац њеног песничког света. Природа је чест мотив и у мојој поезији, мада је код Десанке Максимовић природа причљивија, она изражава људска осећања и обнавља заборављене вредности, кроз њу се пројављује спознаја Бога, у њој се налази веза са прошлошћу и непресушна радост живљења садашњег тренутка. Песникиња је поистовећена са природом, она говори гласом природе, а природа јој одговара песничким гласом.

Једном приликом је рекла: „Понекад ми се чини да природу осећам више као каква зверка него као човек“

Истицала је да је важно знати какав је однос песника према свету, према другим вредностима живота сем поезије, каква је личност, какав је као грађанин. Оно што је Десанка Максимовић написала у предговору „Изабраним причама“ Бранка Ћопића, добрим делом се може узети и као скица за њен лични песнички и људски портрет. Она каже да Ћопић „своју славу не дугује само лепоти стила, добром језику, плодности, већ највише што воли људе, и то воли највише оне којима је љубав најпотребнија: децу, старе и напаћене, судбином уцвељене и сањалице. Воли људе свог завичаја“.

Све то имамо на уму и кад се сећамо Десанке Максимовић.

Захваљујем се уваженом жирију награде „Десанка Максимовић“ на овом високом признању, захваљујем се Задужбини „Десанка Максимовић“, домаћину ове свечаности, Народној библиотеци Србије, и вама драги пријатељи.